

Col·lecció Missatges, 32

Projectes i valors d'Europa

Jordi Pujol
President de la Generalitat
de Catalunya

La Pedrera
Barcelona, 2 de maig de 2002

Generalitat de Catalunya

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP:

Pujol, Jordi

Projectes i valors d'Europa : La Pedrera, Barcelona,

2 de maig de 2002. – (Missatges ; 32)

ISBN 84-393-5870-9

I. Catalunya. Generalitat II. Pedrera (Barcelona)

III. Títol IV. Col·lecció: Missatges ; 32

1. Europa – Unitat

341.176(4-6)(042)

© Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

www.gencat.net/nov_edit

1a edició: setembre 2002

ISBN: 84-393-5870-9

Dipòsit legal: B-41.543-2002

Disseny i producció: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions
Impressió: Gràfiques Maculart, SA

Projectes i valors d'Europa

La Pedrera

Barcelona, 2 de maig de 2002

Senyor president del Parlament, senyor president de la Caixa, senyores i senyors,

En la invitació que han rebut per a aquesta conferència hi ha una explicació, a part del títol, que diu: «Entorn de la Cimera de la Unió Europea del mes de març a Barcelona, hi ha un debat polític ciutadà i mediàtic sobre Europa. D'una banda hi havia la Cimera que pretenia avançar en la construcció de la Unió Europea –la que se celebrava a l'Hotel Joan Carles I–, d'altra banda, hi havia la protesta contra l'Europa del capital, i, finalment, hi havia la mobilització sota el lema «Una altra Europa és possible».

Vaig pensar que era bo que aprofundíssim sobre això. Vostès ja saben que jo faré una defensa absoluta i total, amb totes les matisacions que calgui, de la construcció de la Unió Europea. És a dir, per situar-nos a la Barcelona d'aquells dies de març, faré una defensa de l'esforç que s'estava fent a l'Hotel Joan Carles I, per tal que d'una manera sistemàtica i gradual anem construint la Unió Europea tal com ho hem estat fent fins ara. Per tant, els parlaré d'això. No els parlaré d'aquest tema tan actual com és el de la convenció per a la reflexió sobre

el futur d'Europa –que s'ha fet a Brussel·les–, i que també hem fet nosaltres a Catalunya, i tampoc d'un tema importantíssim per a nosaltres –el de les regions dintre d'Europa–; em referiré només a les tres grans maneres d'expressar-se sobre Europa d'aquells dies.

Jo estic en la línia de la construcció europea tal com s'ha fet fins ara, i que perquè no hi hagi dubtes reitero que és la que se celebrava a l'Hotel Joan Carles I. Em situo per tant dintre del marc de l'acció dels governs que deriven dels Parlaments, i, per tant, altament representatius, perquè són el resultat d'unes eleccions democràtiques. Però, a més, hi incloc la manifestació dels sindicats europeus, que presentaven determinades reivindicacions, però que penso que tots plegats estaven en el mateix camp.

Ara bé, encara que d'una manera clara, de les tres grans expressions que hi va haver aquells dies m'alineï amb aquesta, això no vol dir que no haguem de fer tots plegats un esforç per veure el que hi ha de positiu, i el que hi ha de cert en les altres expressions. Quin tipus d'incomoditat hi pot haver perquè hi hagi gent que senti la necessitat de manifestar-se d'una altra manera.

Tot això vaig pensar de fer-ho, i vaig demanar per fer aquesta conferència abans que es produís tota aquesta mena de terratrèmol, això que els francesos en diuen «le séisme», el gran terratrèmol francès amb la votació de l'altre dia. Els resultats que va treure Le Pen, òbviament, també posen de manifest que alguna incomoditat hi ha, i que hi ha alguna cosa que grinyola en el conjunt d'Europa.

Tot això fa que em ratifiqui en l'interès de fer una reflexió amb vostès sobre això. Jo no els nego que la valoració més baixa que vaig fer d'aquestes tres expres-

sions va ser la que s'encapçalava amb allò de «contra l'Europa del capital». Amb sinceritat els he de dir que em va semblar tan absolutament contradictori, que vaig creure que havia de posar-ho de manifest. De contradiccions sempre n'hi ha en la vida política i en la vida social, però a mi em sembla que és molt essencial dir –i, de fet, una part dels seus organitzadors o seguidors ho van veure i van rectificar– que no es podia ser gent en la línia dels que estaven reunits en el Joan Carles I –els senyors Jospin, Schröder, Blair, els polítics i governs escandinaus– i després anar a encapçalat una manifestació «contra l'Europa del capital». És un fet ridícul, i el ridícul no s'ha de fer en política. Això consistia a poder-se fotografiar amb el senyor Jospin, amb el senyor Schröder –tots cofois de fer-se fotografiar–, i després a corre-cuita anar a veure si es podia arribar per posar-se a primera fila de la manifestació i fer allò que es diu el passeig de la passarel·la amb els del lema «contra l'Europa del capital». Era massa ridícul i, a més, massa contradictori i massa inacceptable per als qui entenem que aquest tema d'Europa s'ha de considerar seriosament.

D'aquí ve que jo, aleshores –i avui mateix–, fos i sigui molt crític amb aquest plantejament. Tot i admetent, evidentment, que hi ha molta gent de bona fe que ho podia veure d'aquesta manera; que tota crítica que hi pugui haver s'ha de tenir en compte perquè, si més no, posa de manifest alguna incomoditat, algun desacord. Però hi ha gent que no ho pot fer, que no pot entrar en aquest tipus de contradiccions.

Per això crec que, encertadament, després hi va haver un sector que va organitzar una segona convocatòria amb un altre lema, i amb un altre horari, i amb

certa separació. Aquestes manifestacions es fan una darrere l'altra, i concretament aquesta amb un lema molt menys compromès: «Una altra Europa és possible». I d'això sí que val la pena parlar-ne, a veure si una altra Europa és possible i quina és aquesta altra Europa. Parlem-ne.

Però abans d'entrar en això, permetin que jo d'una manera clara i rotunda faci una defensa de l'Europa de la Unió Europea. Una defensa de la Unió Europea que és indestriable del que en podríem dir la defensa del sistema econòmic, social i polític occidental. De fet, són coses que van molt lligades, perquè l'Europa de la Unió Europea és fruit d'aquest sistema, però al mateix temps és impulsora d'aquest sistema econòmic, social i polític que en diem «occidental». Sistema que, per cert, de tota manera té algunes variants. En té, una fonamentalment –que no és la que jo defenso–: la dels Estats Units a la qual després em referiré.

Amb tota rotunditat, i crec que això ha de quedar clar –ja sé que tothom diu després que hi està d'acord, però en tot cas aleshores convé que s'actui en conseqüència amb aquest acord–, amb tota rotunditat, repeteixo, el sistema que en el món combina millor l'aplicació dels drets humans; que respecta més la llibertat individual i col·lectiva; que és més capaç de crear riquesa; que la reparteix millor; que és més capaç, per tant, d'impulsar un gran progrés –com en realitat ha fet– econòmic i social; que ha estat capaç d'introduir una política mediambiental; que més ha fet en la línia d'igualtat home-dona; que més ha ajudat –tot i que ho ha fet poc, i fins i tot diríem que en certs aspectes molt poc, però en tot cas més que ningú– el Tercer Món; que ha estat respectuós amb les minories, amb totes; que

ha respectat la llibertat religiosa i la llibertat de pensament, etc., aquest és el sistema de l'Europa occidental i de la Unió Europea.

Naturalment, si avui som on som en el tema de la Unió Europea és, d'una banda –com deia– per aquesta simbiosi però també per altres factors que vénen de lluny, de la història d'Europa, de la cultura europea, de la identitat europea, i de tot el que ha anat configurant Europa.

El resultat de tot això és extraordinàriament positiu. Coneixem l'origen del perquè es va començar el procés de la Unió Europea. Es tractava de superar les guerres, les tensions; a part que també en aquell moment hi havia una altra preocupació que era defensar-se de l'agressió, del perill, de la por que procedia del món soviètic. Però deixant de banda aquest aspecte –que avui ja no existeix– i centrant-nos només en el que en podríem dir les motivacions de signe positiu, hi havia aquesta voluntat d'establir les bases d'un gran creixement i d'un gran desenvolupament en tots els sentits.

Crec que el resultat –i és per això que crec que és molt important recordar-ho– ha estat esplèndid. El resultat ha estat molt bo. Hi ha hagut una aplicació dels Drets de l'Home com mai no s'havia fet; el continent, l'Europa occidental, l'Europa de la Unió Europea, ha tingut una gran estabilitat; hi ha hagut pau, hi ha hagut cooperació i hi ha hagut grans progressos en el terreny de la unitat política, encara que insuficients de cara al que jo hauria desitjat i desitjo, però tot i així, importants. El mateix euro no és només un progrés des del punt de vista econòmic sinó polític, de primera magnitud. I també ho és la lliure circulació de les persones, amb el Tractat de Schengen, etc.

Evidentment, tot això ha tingut com a conseqüència la consolidació de la llibertat en general, i de la democràcia. Nosaltres mateix, a Espanya, el fet de formar part d'aquest món, i encara que només n'estiguéssim al llindar, va ajudar enormement, en un moment determinat, que hi poguéssim haver tot el procés de transició política i de consolidació de la democràcia.

Per tant, resultats polítics, socials i econòmics... Em poden dir: «Tot això ja ho sabem», però potser val la pena recordar-ho perquè acabem de veure que a França molta gent ho ha oblidat, i d'això només fa quatre dies. Per frivolitat, per lleugeresa, per excés de confiança, per buscar tres peus al gat, pel que sigui, però a França s'ha oblidat. Per tant, val la pena que hi insistim.

Hi ha hagut un gran creixement econòmic. Recordem que Europa el 1945 estava destruïda. També hi van contribuir altres coses i no només la Comunitat Econòmica Europea –que, de fet, no va començar de debò fins a l'any 1957, malgrat alguns antecedents com la Comunitat Econòmica del Carbó i de l'Acer–. També hi va haver el Pla Marshall, però tot el procés de creació de la Unió Europea ha ajudat molt a aquest immens creixement. L'any 1950, els Estats Units representaven entre el 50 i el 55 per cent del producte interior brut del món i avui representen el 30 per cent. La Unió Europea ja representa el 27 per cent. És un canvi molt considerable.

Aquest creixement s'ha fet d'una forma equilibrada. L'any 1960 a la Unió Europea –posant a 100 la mitjana del PIB per càpita– hi havia diferències molt grans entre països: Alemanya tenia 122 sobre 100, i ara té 117. Hi ha hagut un apropament cap a la mitjana, però

no a còpia que els de més amunt no creïessin, sinó a còpia d'un gran creixement també dels de dalt de tot. Alemanya ha passat de 122 a 117, Dinamarca de 120 a 118, el Regne Unit de 123 a 98 –però han crescut tots tres–. L'important és que Espanya, que tenia el 57, va passar a tenir 78 l'any 1999 –i avui encara més perquè els últims anys ha crescut més que la mitjana europea–. Grècia ha passat del 42 al 67 per cent; Portugal del 40 al 72; Finlàndia del 88 al 99...

Per tant, hi ha hagut un creixement del conjunt en una línia d'equilibri; tots han crescut. I, a més, aquesta Unió Europea no ha estat insensible a la necessitat que tenien determinats països per poder créixer més i hi ha ajudat. Si mirem l'evolució del FEDER veiem que a Espanya passa de 40 mil milions de pessetes l'any 1986 a 313 mil milions de pessetes el 1992, a 259 mil milions de pessetes el 1994, etc. I se segueixen mantenint aquests alts nivells. Per tant, la Unió Europea ha estat feta no només en benefici d'uns quants sinó que ha reequilibrat el repartiment de la riquesa i del benestar dintre del continent. Si mirem el volum total dels pagaments dels fons estructurals, a Espanya del 1986 al 1988 van ser 2.200 milions d'ecus, i del 1994 al 1999, 42.000 milions; Itàlia, de 3.000 a 21.000; Portugal, de 1.000 a 18.000; Irlanda, de 1.000 a 7.000; Grècia, de 1.000 a 18.000. Alemanya –com a conseqüència de la reunificació–, els ajuts que ha rebut han passat de 1.000 a 20.000.

Evidentment, és més fàcil de reequilibrar el continent quan es creix que quan no es creix. Però la realitat és aquesta i confirma la meva convicció que aquesta Europa havia de ser la que és i que no imagino quina altra mena d'Europa podria ser millor.

Quina ha estat la política agrària comunitària? Sovint, discutint amb els que diuen «Europa ens arruïna», dic: «Vosaltres ja sabeu qui paga les subvencions de l'oli?»; «Vosaltres sabeu qui paga les subvencions de l'avellana?»; per tant Europa no ens arruïna; Europa ens salva i ens projecta. Segur que podríem fer d'Espanya un mercat tancadet i absolutament autàrquic. Això ho sap fer tothom. Ho va fer Franco en un moment determinat i va haver de canviar. I aleshores podríem intentar menjar-nos aquí tots els nostres productes agraris, però si d'Espanya en volem fer un país que realment vagi endavant i se situï en un alt nivell, hem de fer el que fem ara. I, per fer això, necessitem la PAC. Això que alguns en diuen «l'Europa del capital» –amb to despectiu– és aquesta Europa, i, per tant, comprendran perfectament que per part meva, sense embuts, i sense cap mena de complex, la defensi a peu i a cavall i demani que se sigui molt conseqüent quan es parla d'aquestes coses. Ho sento, però em veig obligat a ser repetitiu.

Aquest tema de la convergència també es pot aplicar a les regions, no cal dir-ho. Nosaltres, com a catalans –i encara que ja saben que la paraula regió no m'agrada aplicar-la per a Catalunya, ho faig per utilitzar l'expressió que tècnicament s'utilitza en els fòrums europeus– n'hem tret un gran benefici. Ara estem preocupats –és veritat, i amb raó– per certes conseqüències o certs impactes psicològics que es poden crear amb alguns dels aspectes del procés d'unificació europea de cara al futur. Estem preocupats, per exemple, pel tema lingüístic. Ara hem creat la Convenció Catalana pel Futur de la UE, i el Fòrum Cívic, i ho hem fet precisament per mirar si podem influir-hi –ja que en

principi ens han deixat prou de banda a l'hora de suggerir idees— i que ens tinguin en compte dintre d'aquesta Europa futura. De tota manera, el benefici que nosaltres hem tret d'aquesta Europa unida és extraordinari. L'any 1986 representàvem el 86% i el 1996 el 92% de la renda mitjana dels quinze; després, el 1996 vam passar al 99, i el 2000 estàvem en el 102. És indubtable que el marc dintre del qual ens trobem ho facilita i ens permet això. I, a més, ens permet tenir una perspectiva de futur molt positiva.

Hi ha un punt que a nosaltres ens amoïna; que dintre d'aquest marc, en certs aspectes Madrid ha progressat, i, probablement progressarà més que nosaltres, però nosaltres podem mantenir aquesta competència. Perquè progressa més en segons què, no en tot. Però també és segur que progressarem més —i hem progressat molt més— respecte a Munic, Milà, Lió, i respecte a la gran majoria de les ciutats europees.

Davant d'això, què tenim? Ja els he dit que m'agradaria veure què sortiria d'una discussió a fons sobre allò que diuen d'«una altra Europa és possible» però no m'hi m'aturo. Ara bé, què vol dir això d'anar «contra l'Europa del capital»? És a dir, contra l'Europa —diguem-ho clarament— que s'estava discutint al Joan Carles I, què hi ha? Des de la perspectiva de «contra l'Europa del capital» francament no crec que hi hagi res. Aquesta Europa que tenim, i que jo defenso, ha estat construïda bàsicament per la socialdemocràcia europea i per la democràcia cristiana europea. També per altres forces polítiques, i, sobretot, per la societat i pel món cultural i pel món intel·lectual. Per tot plegat.

Naturalment, si es produeixen aquests fets vol dir que hi ha insatisfaccions i val la pena analitzar-les. Hi

deu haver frustracions? També, però cap argumentació racional. Simplement es crea un estat d'ànim negatiu. Titllar de cosa negativa la moderació, la sistemàtica construcció de l'ordre social i econòmic, es paga car. De fet, és el que ha passat una mica a França. Jospin és un home que està en aquesta línia de l'Europa dels Quinze i de la moderació, i del gradualisme, i en un moment determinat ha estat menyspreat per una sèrie de gent que ha trobat que això no duia enlloc, que era curt d'ambició, i que això era simplement inútil. Ha estat un gran error. I tota la gent que ara a França ho ha aplaudit és responsable del que ha passat. I ara poden fer totes les manifestacions que vulguin, i fan bé de fer-les. Però el mal ja està fet.

L'altre dia, a Perpinyà, cinc nois em van dir: «Ens manifestarem...» Molt bé, molt bé. «A qui vàreu votar, vosaltres?» Tres no havien votat a ningú; un altre havia votat Laguiller; i l'altre, Mamère. Molt bé. «Doncs, perfecte, manifesteu-vos. Ara bé, els tres que no heu votat a ningú heu faltat al vostre deure». «Què us va passar?»; «És que estàvem cansats. És avorrit. Jospin és avorrit.»

Deixant de banda que Jospin pogués ser més o menys avorrit en el seu discurs –no és un home especialment brillant, però això no és cap defecte–, la veritat és que el que ells trobaven avorrida era la seva política. Els parla de les trenta-cinc hores i ho troben avorrit. No s'entén.

Bé, una altra Europa és possible? Un altre sistema és possible? En tot cas, es pot millorar el sistema. Segur que es pot millorar. Tot es pot millorar, i, per tant, se n'ha de parlar, però, en el nostre cas, partint de la base que tenim el millor sistema. Només hi ha un sis-

tema que pot competir amb el de la Unió Europea; el dels Estats Units, que es fonamenta en el mateix principi.

Admeto que hi pot haver altres sistemes però que en tot cas se situen en un àmbit radicalment diferent. Per exemple, sistemes en els quals el valor fonamental és la transcendència religiosa, posem per cas. Jo no diré mai allò que va dir Berlusconi: «La nostra civilització occidental és superior a la islàmica.» Això depèn. Depèn del valor que donis a la transcendència religiosa. O bé «que és superior a l'hinduisme.» Depèn altre cop del valor que donis al paper que en la vida de les persones té la contemplació, o que té la compassió. Em sembla que hi ha més capacitat de compassió moltes vegades en l'hinduisme que en els nostres sistemes occidentals. O com allò que deia Patten: «Escoltin, aquests senyors de l'islam, de l'hinduisme, encara no han produït un Hitler o un Stalin.» Tant l'un com l'altre han estat fruit de la nostra civilització occidental. Per tant, jo no m'atreveria a dir allò que va dir Berlusconi, però m'atreveixo a dir que òbviament el nostre sistema produeix més riquesa, la reparteix millor, etc. I dintre de la nostra escala de valors, evidentment, nosaltres hem optat per això.

Tenim la competència –com a model– dels Estats Units, que tenen una variant del nostre sistema, i amb uns certs avantatges sobre nosaltres: Són més competitius; creixen més que nosaltres. Fins fa quatre dies dèiem: «El dia que els Estats Units entrin en crisi es veurà com Europa fa de màquina de tren de tot el món.» Acaba de passar i no ha estat veritat. Nosaltres encara estem mirant si la màquina torna a encebar-se, i resulta que ells ja tornen a créixer el cinc per cent. Ells han

reaccionat abans que nosaltres. I tots estem esperant, amb l'ai al cor a veure si això es manté, si ells tiren endavant.

Per què són més competitius? Els ho diré amb paraules de Solbes: perquè treballen més hores, més anys i més dies. Un nord-americà treballa més hores, més anys i més dies que un europeu. I després perquè han fet el pas més a fons cap a les noves tecnologies i sobretot cap a la capacitat d'aplicar-les en el que són els problemes concrets. Això ho faig meu però, repeteixo, ho ha dit gent més competent que no pas jo, com és, per exemple, el comissari Solbes.

En què més ens superen? Ens superen en més potència militar. Infinitament. Cada vegada més. Com deia Robertson, el secretari general de l'OTAN, fa poc, la diferència és cada vegada més gran. I també ens superen cada cop més en poder polític.

Ara bé, vol dir això que el seu sistema és millor? La veritat és que quan nosaltres parlem, per exemple, de poder polític o poder militar no tenim ni la voluntat ni la doctrina per apropar-nos-hi, ni probablement les possibilitats de fer-ho. Potser a molt llarg termini sigui diferent. I per dir les coses pel seu nom, també hem de dir que una part de la competitivitat nord-americana els ve de l'accent que posen en la indústria militar, que és un factor de competitivitat, de desenvolupament i d'innovació tecnològica extraordinària.

Nosaltres, d'una manera explícita i implícita, hem renunciat a això. A mi em sembla que ja està bé. Ja ho podem acceptar, però hem de saber que ho acceptem. Perquè, en canvi –en el terreny del benestar social– estem per sobre d'ells d'una manera clara; en el terreny del repartiment de la riquesa també; i, finalment, en

una pila de coses que configuren una sensibilitat social, una ànima social –si em permeten aquesta expressió–, estem per sobre d'ells. Ho estem en règim penitenciari, en la quantitat de gent que tenen ells a les presons i que hi tenim els europeus en general; en el tema de la pena de mort; i en una sèrie de coses a les quals no volem renunciar. D'altra banda els nord-americans porten molt a l'extrem el que els convé. Un general nord-americà, d'una manera absolutament despectiva, diu: «Escolti, la relació política i militar entre els Estats Units i Europa és la següent: a l'hora de treure les castanyes del foc a Bòsnia hi vam haver d'intervenir nosaltres. Ara que el gran problema serà –la frase és amb ganes d'ofendre– veure com es protegeix una velleta per travessar un carrer de Pristina podran fer-ho els europeus». Això, evidentment, és injust i és fals, perquè a l'hora de mirar de mantenir l'ordre a l'Afganistan potser sí que ens cridaran. Quan arribi l'hora –i esperem que sigui aviat– que es pugui fer un procés de pau a Israel i Palestina potser també ens cridaran. Però, repeteixo, jo, personalment, estic molt bé com estic. No pretenc tenir una indústria militar com la que tenen ells –amb tots els condicionaments i avantatges que això representa–, ni pretenc tenir les presons que tenen ells –que són absolutament impresentables–, ni pretenc tenir l'estructura social que hi ha, per exemple, a moltes i moltes ciutats nord-americanes, que és molt pitjor que no pas la nostra.

He volgut fer una petita referència a aquesta variant del sistema occidental, el dels Estats Units, per acabar de posar l'accent en el fet que les manifestacions a què feia referència no tenen sentit i per mostrar-los que no es pot anar contra l'Europa del capital

ni, possiblement, es pugui trobar una Europa diferent. I per això, no volem canviar. Simplement hem de saber quines insuficiències hi ha, i corregir-les.

Dit això, quina altra Europa és possible? Primer els vull fer una pregunta. Què té de dolent el sistema que tenim? Té imperfeccions, té dèficits, té insuficiències, ja ho sabem. La mateixa evolució de les coses fa que, tot d'una, una cosa que funcionava molt bé al cap de deu anys no funcioni i es creï un desequilibri i una injustícia. Hi estic absolutament d'acord. Suposo que els que diuen que «una altra Europa és possible» deuen creure que sí, que és possible. El problema és que no ens donen respostes ni cap mena de pista.

Fa poc, parlant amb dos professors universitaris –gent de primera fila, molt qualificada, de gran qualitat professional i personal–, em deien: «Nosaltres vam anar a la manifestació d'«una altra Europa és possible».» Molt bé. I els dic: «Diguin-me una mica què podem fer?» Em responen: «No ho sabem. Aquesta no és la nostra feina. La nostra feina és anar a la manifestació, expressar que hi ha un disgust, que hi ha inquietud, que hi ha un malestar. Les respostes busquin-les vostès. Això ja és feina de vostès.» Bé, li vaig dir: «Escolti, vostè viu molt còmodament, oi?» Em diu: «Sí, dispensi, jo visc molt còmode.» I dic: «Bé, doncs així no anirem enlloc. Vostès han de fer un esforç suplementari en això perquè no és suficient anar a la manifestació a protestar; també cal ajudar a cercar solucions.»

Ho accepto tot, però crec que els treu força no fer una aportació important al perquè d'aquesta insatisfacció.

Això és el que ha passat concretament a França. «No ens agrada Brussel·les»; «no ens agrada la globa-

lització»; «no ens agrada la socialdemocràcia de Jospin»; «no ens agrada, –evidentment a alguns dels que parlaven d'allò– el que pugui representar el centre i la dreta francesos»; «no ens agrada res de tot això»; «no anem a votar»; «és que no s'ocupen de nosaltres». Home, aquest «no s'ocupen de nosaltres...» , segur que si ho diuen és que ells ho perceben així, i si ho perceben és com si fos veritat. Però aquest govern, al qual ells no van voler votar –estic parlant de la gent d'esquerres– és el govern de les trenta-cinc hores. No és un govern del qual es pugui dir que no vol fer res. És el govern de les trenta-cinc hores: un tema molt discutit i que jo mateix no sé si és un encert o no. I no es podrà dir mai que un govern que introdueix les trenta-cinc hores no hagi intentat fer una aportació positiva a la condició obrera. No es podrà dir mai: «No se n'han ocupat».

Però, alguna cosa grinyola i ens hem de preguntar, què passa? Què passa que hi ha hagut aquesta reacció del «no s'ocupen de nosaltres», i aquest rebuig de la moderació. Al cap i a la fi, la moderació, amb tots els errors que hi hagi per la dreta i per l'esquerra és el que fa possible reformar i fa progressar les societats.

Què més hi pot haver perquè diguin: «Aquesta Europa –de la Comissió de Brussel·les, del Parlament d'Estrasburg, la que ve de Jean Monnet, d'Adenauer i de Schuman, i que han seguit polítics com Giscard d'Estaing, Helmut Schmidt, Mitterrand, Helmut Kohl, Delors, Felipe González...– no ens interessa, o no ens agrada»?

Bé, potser les pors. Potser pensen que no ens protegeix prou de segons quines situacions. Les enquestes –no les electorals sinó les sociològiques– diuen que a Catalunya les tres coses que preocupen més la gent en

aquests moments són: primer, la immigració –a la resta d'Espanya és la segona–; segona, l'atur –que en aquest moment és baix però deu pesar més la inseguretats laboral perquè el Banc de Santander, Ericsson, etc. anunciïn l'acomiadament de personal sense tenir en compte que a casa nostra això es recupera perquè portem dinamisme i es creen molts llocs de treball–; tercera, i a certa distància de l'atur i encara més de la immigració, la inseguretats al carrer. Potser en conjunt, aquestes tres coses tenen com a comú denominador la inseguretats que genera aquell sentiment de por.

Però tots aquests problemes tenim un lloc on els podem discutir i cercar-hi solucions: el Parlament d'Estrasburg, on en el fons som tots la mateixa gent –amb matisos diferents– i que ens permet actuar per anar més endavant. És l'eina que permet que els europeus puguem recuperar la confiança en nosaltres mateixos, i en la política. I ningú no s'ha de limitar a sospirar per no se sap què –des de la comoditat, com una cànvida donzella que espera un príncep blau–, perquè no és des de l'actitud de dir-me «vostès ja contestaran», sinó des de l'esforç que podrem concebre què més podem fer en aquesta Europa nostra d'avui.

Jo crec que seguim tenint els valors per fer-ho. Que no són res de l'altre món; són els que hem tingut sempre i segueixen essent vàlids: la primacia de la persona, els valors democràtics i de justícia social, la promoció de la gent, l'atenció a les persones, el sentit del bé comú. Que no passi com en alguns països sud-americans –i ho dic amb tots els respectes, i sense donar noms concrets–, que han estat abandonats durant dècades i dècades per unes elits absolutament mancades del sentit del bé comú.

I a Europa tenim, a més, el valor de la convivència, i per tant el valor del respecte, que és el que està en l'arrel de la democràcia. Això ho tenim. No cal que inventem gaires coses més; aquestes les tenim i ens han de permetre anar més enllà i, si cal, trobar allò que permeti avançar en la línia, fins i tot d'«una altra Europa és possible», si el que hem fet no és prou positiu. I, fins i tot, com he dit abans –i penso que és bo repetir-ho– malgrat que estem en deute amb nosaltres mateixos i amb el món, hi ha més sensibilitat pel dolor del món, pels problemes del Tercer Món, a Europa que no pas a cap altre indret del món. I entre els que estan per sota nostre pel que fa a aquesta sensibilitat hi poso també els Estats Units i el seu sistema.

Nosaltres, els europeus, per què no som més atrevits en això? Per què no intentem que es faci una mena de NAFTA –l'associació de lliure comerç entre els Estats Units, el Canadà i Mèxic– amb el Marroc? Per què fem tants discursos i no fem allò que realment ajudaria a resoldre la situació en països que tenim tan a la vora? Per què no plantegem també des d'Europa –que no tenim tants diners com els nord-americans, però en tenim– prenent-nos-ho seriosament, el problema de l'únic continent, Àfrica, que realment està en una situació dramàtica? No ens en sortirem en menys de cinquanta anys, evidentment, però seria bo d'agafar-nos-ho ja com un repte, com un gran desafiament moral que donaria un nou impuls a Europa.

Ara bé, per fer això necessitem que Europa vagi molt bé perquè l'especificitat europea és més cara que la dels Estats Units, perquè la nostra és més social, i menys cruel, i no hem d'admetre la insensibilitat americana. Jo crec que haurem de mirar si és un punt de referència la

Gran Bretanya d'avui –que no sabem fins a quin punt serà positiva la seva actitud actual– o ho han de seguir essent les societats escandinaves que tant ens han enlluernat sempre. En tot cas, hem de tornar a estudiar el que ens convé per veure com podem millorar el model que ja tenim, que és prou bo però millorable, o si realment volem entrar en la línia d'una altra Europa que és possible però que no se'ns diu en què ha de consistir.

També en aquest tema compta la identitat. Suècia, Finlàndia, Noruega, Dinamarca, Holanda, donen un altíssim valor a la identitat cultural. Cap d'ells no fa broma amb el patriotisme. Són països molt internacionals perquè han fet compatible tot això amb l'obertura mundial. I toquen amb cura el tema de la immigració. Pel camí de l'anar endavant també anem cap a «una altra Europa és possible», perquè de fet l'anem modificant i encara ho farem més. Ara som quinze, però d'aquí a poc serem vint-i-set, perquè, facin o no facin els deures, els polonesos hi entraran. I hi entraran els eslovacs, els eslovens i altres. Però això, diria Kipling, ja és una altra història. Una altra història que també té a veure amb «una altra Europa possible». Però en tot cas, parlem-ne. Que no ens passi com als francesos, que amb tota la seva potència econòmica i cultural... no han entès res i es pensen que segueixen estant a l'època de Richelieu. Potser per això tenen por, perquè els falla el país sota els peus i s'enfanguen. Malgrat el seu menysteniment envers nosaltres i la nostra llengua –per a ells, el *patois*– nosaltres, els catalans, fem salts endavant en economia, en ciència, en cultura, i fins i tot jo em vanto d'haver tingut mestres com Péguy, Maritain, Mounier... que els haurien de donar confiança. Tot i amb això, encara tenen por.

La por és una malaltia. I nosaltres, els catalans, hauríem de tenir molts més motius que els francesos per tenir-ne. Si hem aguantat quan, segons totes les prediccions, hauríem d'haver desaparegut, és perquè hem tirat endavant. Això és el que a Europa hem de fer tots plegats, els que veiem les coses d'una manera i els que les veuen d'una altra, però sabent que, finalment, els temes d'Europa no poden ser tractats amb frivolitat sinó amb una profunda seriositat i amb una gran confiança, una gran fe, i una gran responsabilitat.

Moltes gràcies.